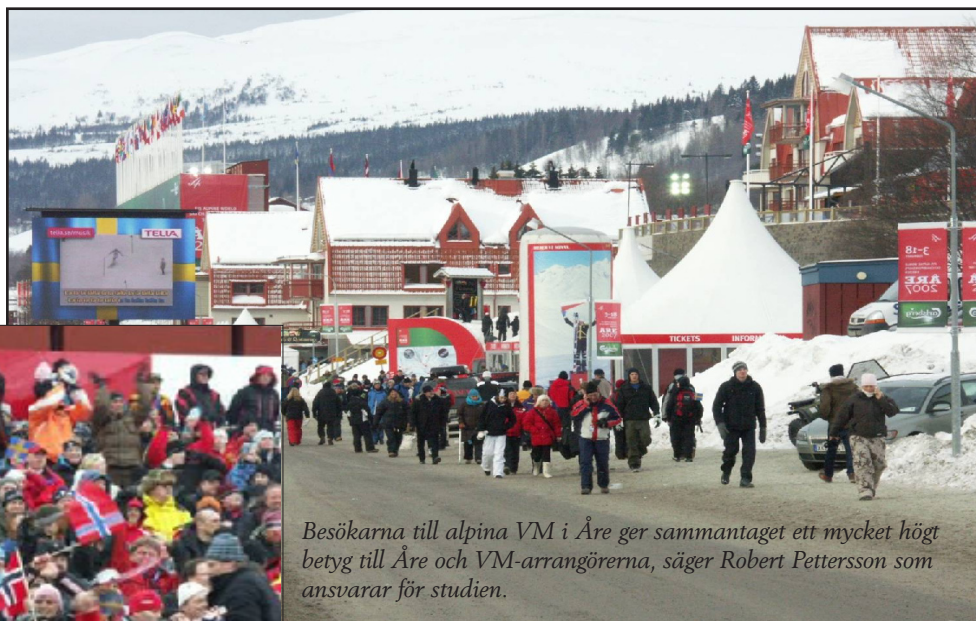

Alpina WM i Åre

- ETOUR tittar närmare på effekterna

Besökarna till alpina VM i Åre ger sammantaget ett mycket högt betyg till Åre och VM-arrangörerna, säger Robert Pettersson som ansvarar för studien.

Evenemang som alpina VM lockar till sig besökare som omsätter mycket pengar. Men att mäta effekterna av ett evenemang är svårt menar Robert Pettersson på ETOUR och berättar att man därför håller på att ta fram ett bedömningsverktyg för ändamålet.

Under många år har olika typer av nationella och internationella idrottstävlingar och evenemang arrangerats. Tillströmningen av gäster och deltagare har varit stor och deras ekonomiska påverkan på det lokala näringslivet har varit omfattande. Även de miljömässiga och i någon mån sociala effekterna av evenemang har varit föremål för debatt och forskning. Men det har saknats ett enkelt och enhetligt verktyg att kunna bedöma och mäta effekter av evenemang menar Robert Pettersson och förklarar att detta nu uppmärksammat det här på flera håll.

”Ungefär en tusenlapp per dygn omsatte besökare under VM i Åre”

Länsstyrelsen i Jämtland har därför bland annat beslutat att avsätta medel för att ta fram ett bedömningsverktyg som främst ska användas av regionens arrangörer. Som ett led i detta har också turismforskningsinstitutet ETOUR i Östersund genomfört studier av alpina VM i Åre 2007, tillsammans med bland andra Turismens Utredningsinstitut och Jämtland Härjedalen Turism.

Studien består dels av deltagande observation med över 1000 observationer nedtecknade av studenter och lärare på Mittuniversitetets turismutbildning i Östersund. Dels har drygt 600 intervjuer med VM-besökare genomförts, och i den sista och avslutande fasen har en webbenkät skickats till 200 besökare några veckor efter att evenemanget avslutats.

Resultaten av besökarnas upplevelser visar att de bra och dåliga upplevelserna till stor del beror på väder och hemmanationens tävlingsframgångar, alltså två faktorer som är svåra för arrangörerna att påverka. Bland de mer påverkningbara faktorerna märks till exempel personliga möten (inte minst med volontärer), halkbekämpning och arenornas nyttjande.

Kort kan man säga att den genomsnittliga VM-besökaren var 32 år gammal och kom till Åre med bil. Fördelningen mellan män och kvinnor var relativt jämn. Omkring 10% av besökarna kom från Åre kommun, och räknas därför inte som turister i statistiken. Drygt en tredjedel kom från Jämtland och 19% från utlandet (framför allt Norge som stod för 17%).

Att många besökare kom från regionen visar sig i att en fjärdedel av besökarna till VM var dagsbesökare. Bland den femtedel som besökte Åre för första gången svarade så gott som samtliga att de tänkte återkomma till Åre och/eller regionen igen.

16% av VM-besökarna löste aldrig biljett till tävlingsområdet utan uppehöll sig på festivalområdet och torget, där bland annat prisceremonierna ägde rum. Något som visar att kringarrangemangen spelar en stor roll för stora evenemang. De turister som besökte VM omsatte drygt 1000 kr per person och dygn. En relativt stor del av pengarna lades på shopping (21%), logi (18%) och restaurang/café (17%). Publikplatserna, trängsel och lokala transporter hörde till de områden som besökarna anmärkte mest på. Men deras totala omdömen var mycket positiva. På en tiogradig skala får Åre och VM-arrangörerna ett betyg runt 8.

För mer information kontakta:
Robert Pettersson, ETOUR, Projektansvarig
robert.pettersson@etour.se, 063-195815

Nu förstärker vi

Etour news har inte kommit ut sedan i oktober förra året. Vi har haft så mycket att göra att vi inte hunnit med nyhetsbrevet. Jag syftar då på de långsiktiga projekten Friluftsliv i förändring, Agora och Peak of Tech Adventure, liksom de pågående uppdragen om klimatfrågorna på uppdrag av Klimat- och Sårbarhetsutredningen och utvärderingen av Alpina VM i Åre. Jag syftar också på doktoranderna som har sina projekt med skarpa scheman att hålla. Jaha, men om det nu händer så mycket, är det inte då viktigt att berätta om det? Jovisst, det har vi alltid tyckt. Paradoxalt nog har vi inte haft råd att någon anställd för att arbeta med information och kommunikation den senaste tiden. Nu har vi det.

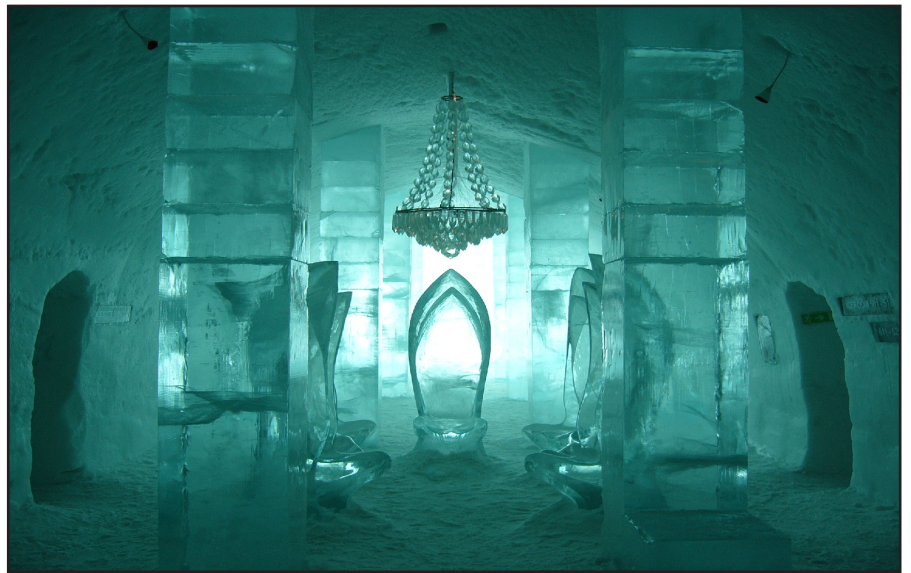
Våra tre professorsrekryteringar pågår fortfarande. Proceduren kring dessa är långsamma. När det gäller att rekrytera spetskompetenser måste vi inom universitetet bli bättre. Något ganska enkelt egentligen blir oerhört komplicerat och byråkratiskt. Att gå in på detaljerna är närmast genant. Vi glädjer oss istället åt att vi kommit så långt med de två första professurerna att vi i nästa nyhetsbrev kanske kan berätta om vilka som kommer att tillträda tjänsterna. Som ni kan se i de övriga artiklarna i detta nyhetsbrev så sker nästan all verksamhet vid Etour i nära samverkan med turismens intressenter, både privata och offentliga. Jag tror att vi i allt väsentligt är på väg att stärka vår ställning inför framtiden. Jag uppfattar också en mängd allt tätare indikationer på att turistnäringen, eller rese- och turismindustrin, eller besöksnäringen – vad ni nu vill kalla den – snabbt vinner erkännande som en viktig del av svensk ekonomi. Många anser att detta är en i långa stycken ännu outnyttjad potential.

Som ett svar på detta organiserar Näringsdepartementet om och flyttar turismen till en annan avdelning. Nutek gör en utredning som också har en stark organisatorisk touch där det föreslås ett antal nya forum för att diskutera framtidsfrågorna. En nylig utredning föreslår ett stärkande av Visit Sweden's resurser för marknadsföring.

Medan denna välbekanta kvarn maler vidare finns runt om i landet en rad privata initiativ och investeringar som andas framtidstro. Det får mig att hoppas att det finns en ljusnande framtid också för turismforskningen, därför att ju större den delen av näringslivet blir och ju starkare tillväxten är, desto viktigare blir kunskapen som underlag för strategier och beslut.

Bo Svensson, Institutschef
bo.svensson@etour.se

Ice Hotel, Jukkasjärvi.

Nytt projekt om drivkrafterna bakom

turisminnovationer

Vilka är drivkrafterna bakom innovationer i turismen som till exempel nya produkter och arbetsätt ?

Det är en fråga som står i fokus i ett nordiskt projekt där Sara Nordin vid ETOUR deltar.

Men stöd från Nordic Innovation studerar en arbetsgrupp med forskare från Handelshögskolan BI i Oslo, Science Park i Århus, universitetet i Akureyi, Handelshögskolan i Vasa och turismforskningsinstitutet ETOUR, vilka barriärer och drivkrafter som kan förhindra respektive stötta utvecklingen av innovationer.

För Sveriges del är ett av studieexemplen Ice Hotel i Jukkasjärvi. Det kan på många sätt beskrivas som en högst innovativ destination. Inte bara affärsidén står för något nytt, utan även utvecklingen av konceptet till att inkludera en export av isbarer till olika delar av världen är intressant. I nästa steg siktar Ice Hotel vidare mot rymden och rymdturism, men de försöker även ligga långt framme när det gäller långsiktig hållbarhet.

Ice Hotel skiljer sig från många andra turistprodukter, eftersom den innefattar både tjänster som övernattning, guidning, olika aktiviteter osv. men också en produktionssida med tillverkning av olika produkter i is och snö. Yngve Bergqvist, entreprenören som i stor utsträckning står bakom konceptet, berättar att enbart produktionen av små dricksglas i is som används i isbarerna sysselsätter människor från sju till fyra

året runt. Både omsättningen och antalet anställda har ökat kraftigt de senaste åren, men det har inte alltid varit lika lätt. Att få stöd för något nytt och unikt i turistnäringen, inte minst i en bygd som länge präglats av gruvindustri, var långt ifrån gjort i en handvändning.

Yngve Bergqvist, Ice Hotels grundare.

Inte heller på senare tid har Ice Hotel kvalificerat sig för att få medel från nationella program för utveckling av innovationer i just turistnäringen, vilket väcker frågan om vi lyckas stödja det verkligen innovativa.

Projektet studerar också om man med hjälp av olika policies från det offentliga sida kan bana väg för en ökad innovationskraft eller om dessa snarare blir hinder. Resultaten från Sverige kommer att jämföras med övriga nordiska länder i slutfasen.

För mer information kontakta:
Sara Nordin, ETOUR
sara.nordin@etour.se, 063-195845

Klimatförändringen inverkar

- på naturvärdesbaserad turism

ETOUR och Klimat- och Sårbarhetsutredningen ordnade workshop i Östersund den 16 april. Den slår fast att den globala uppvärmningen förändrar förutsättningarna för snöberoende turistaktiviteter och det rörliga friluftslivet utmed den svenska fjällkedjan.

—Minskade snödjup och förlängd bar- markssäsong ställer till det för turism- entreprenörer, säger Bosse Bodén från ETOUR, som var en av deltagarna i workshopen. Han förklarar att det därför är nödvändigt för forskare och turismnäringen att snabbt identifiera lämpliga anpassningsåtgärder för att minska hotbilden. Som exempel nämns ökad tillverkning av snö, en anpassning av pister och ett nytt managementperspektiv för att hantera att det är grönt i backarna längre.

—På kort sikt innebär klimatförändringarna inga drastiska åtgärder för turism- näringen, men om worse case scenario slår in med varmare och blötare klimat kommer detta givetvis att få konsekvenser, säger Bosse Bodén och betonar att alperna är ett av områdena som då kommer att drabbas hårt.

—Klimatförändringen påverkar också res- eströmmar. Om till exempel alpernas snö minskar kommer många turister som van- ligtvis är där, att söka sig till andra vinter- destinationer att turista i. Vilket kan få positiva konsekvenser för våra skidanlägg- ningar på sikt.

Uppmärksamhet

Inom turismens område har klimatfr- ågan fått allt större uppmärksamhet. Under senare år har flertalet studier publicerats om klimat och turism som baseras på olika tänkbara scenarion fram till 2100. Under

— En fråga som är relevant att ställa sig är om det här kommer att bli möjligt i framtiden, säger Bosse Bodén från Etour.

workshopen i Östersund betonades bland annat att klimatförändringens inverkan på turismnäringen samverkar med andra fak- torer, vilket medför insatser både i mark- nads- och producentledet. Men Bosse Bodén påpekar också att när det gäller klimatförändringens möjliga effekter för svensk naturbaserad turism saknas idag konsekvensanalyser, anpassningsbehov och sårbarhetsanalyser för att göra kvali- tativa och hållbara bedömningar.

Sammankomsten i Östersund utgör dels ett underlag inför Klimat- och Sårbarhetsutredningens rapport som pre- senteras i oktober, dels ett inslag i ett bredare samarbete mellan utredningen

och ETOUR. Arbetet ska bland annat kartlägga behovet av anpassningsåtgär- der inom naturbaserad turism, stimulera kunskapsuppbyggnad inom området samt identifiera strategiska forskningsfrågor och forskningsbehov.

Som föreläsare deltog förutom Bosse Bodén, Dennis Bederoff (NUTEK), Gunn Persson (SMHI-Rosby centre) samt Tuija Sievänen (Finnish Forest Research Institute).

För mer information kontakta:
fil.dr, Bosse Bodén, ETOUR
bosse.boden@miun.se, 063-165691

Fler nyheter hittar du
på ETOURs webbplats
www.etour.se

Tankesmedja om friluftsliv lockade 180 personer

14-15 mars arrangerades Kunskapen om friluftslivet – en tankesmedja om framtida forskning och kunskap kring friluftsliv. Arrangörer var Friluftsrådet, Svenskt friluftsliv och forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring. Drygt 180 personer från myndigheter, friluftsförbundet, universitet och högskolor medverkade på kursgården Sänga Säby utanför Stockholm.

Det var den fjärde tankesmedjan sedan starten 2002. Mötet markerade också utvecklingen på forskningsområdet som den första nationella konferensen om friluftslivsforskning. En konferens som genom en blandning av föredrag och erfarenhetsutbyte tecknade en karta över befintlig kunskap och forskning om friluftsliv samt vilken kunskap som behövs för att stärka friluftslivet i framtiden.

- Till den första dagen var ett mindre antal föredragshållare inbjudna för att spegla aktuella områden där ny kunskap behövs, berättar Peter Fredman, medarrangör och ansvarig för forskningsprogrammet Friluftsliv i förändring. Andra dagen ägnades åt diskussioner i mindre grupper med inriktning på olika teman.

Föredrag och diskussioner handlade bland annat om friluftshistoria, kulturell mångfald, hälsovärden, att mäta friluftslivet, friluftslivets mönster och utövande, fysisk planering, tätortsnära friluftsliv, allemansrätten, det kommersiella friluftslivet samt friluftslivet i skolan. Dokumentation av tankesmedjan finns att ladda ner på forskningsprogrammets hemsida www.friluftsforskning.se

B

Hållbar turism I kustområdena runt Östersjön

I Marinmuseets vackra lokaler hölls konferansen "Sustainable Tourism in Coastal Areas & Archipelagos of the Baltic" i Karlskrona 26-27 april. Som arrangör stod ETOUR och Blekinge Tekniska Högskolas projekt Interreg III Agora, som är ett nätverk för hållbar turismutveckling runt Östersjön.

Under två dagar fick 70-talet deltagare från hela Östersjöområdet lyssna till intressanta föreläsningar där bland annat olika turistentreprenörers perspektiv lyftes fram. Till exempel berättade Jan Olsson om sin omskolning från yrkesmilitär till landskapsvetare. Idag bedriver han en turistverksamhet i Kristianstads Vattenrike med specialisering på våtmarksområdet. Doktoranderna Rosemarie Ankre, Etour och Lena Petersson-Forsberg, BTH och Friluftsliv i Förändring, fick även möjlighet att kort presentera sina framtida brukarstudier och forskning i Blekinge skärgård. Deltagarna fick också delta i en exkursion i Karlskronas världsarv, för att studera ett välbevarat exempel på en historisk marinbas.

Professor Lars Emmelin sammanfattade konferensen med att bland annat konstatera att innebörden av begreppet "hållbar turism" bör diskuteras, att eko-turism kan ses som en process, och att det behövs en bättre samverkan av planering och förvaltning. Det krävs även olika instrument och metoder för att kunna stimulera hållbar turism. Ett sådant instrument med riktlinjer har utvecklats inom Agora-projektet av Wolfgang Günther mfl. Det innehåller till exempel checklista och vägledning för produktutveckling.

För mer information kontakta:

Rosmarie Ankre, ETOUR
rosemarie.ankre@etour.se, 063-195836
eller www.agora-tourism.net.

Ansvarig utgivare

Bo Svensson (bo.svensson@etour.se)

Redaktör

Lena Burman (Lena.Burman@miun.se)

Skribenter

Rosemarie Ankre, Bosse Bodén, Peter Fredman, Robert Pettersson, Sara Nordin

Foto: Sara Nordin, Robert Pettersson

Tryck: Berndtssons Tryckeri AB

Avsändare

ETOUR, Mittuniversitetet, 831 25 Östersund.
Tel 063-19 58 00, Fax 063-19 58 10

E-post info@etour.se, Webbplats www.etour.se

ETOUR
news

Publikationer från ETOUR Bokrea!

RAPPORTSERIEN

R 2004:15

Kommersiell turism och lokal samhällsutveckling

En studie av sex svenska fjälldestinationer.
Bosse Bodén, Lennart Rosenberg, 2004

Pris exkl moms Pris inkl moms Reapris

250kr 265kr 125kr

R 2001:6

Going North

Peripheral Tourism in Canada and Sweden
Bengt Sahlberg, 2001

150kr 159kr 75kr

VETENSKAPLIGA BOKSERIEN

V 2004:15

Sami Tourism in Northern Sweden

Supply, Demand and Interaction
Robert Pettersson, 2004

150kr 159kr 75kr

V 2002:9

The Scandinavien Sporting Tour

A case study in Geographical Imagology
Pia Sillanpää, 2002

220kr 233kr 110kr

V 2000:6

The Host Selection Process for the 2002 Olympic Winter Games

Christer Persson, 2000

160kr 170kr 80kr

V 1999:4

German Second Home Owners in Swedish Countryside

Dieter K. Müller, 1999

160kr 170kr 80kr

V 1997:1

Servicekvalitet inom evenemangsturism

En studie av två svenska turistattraktioner
Ossian Stiernstrand, 1997

160kr 170kr 80kr

POPULÄRVETENSKAPLIGA SERIEN

P 2004:21

Rötter, riter & roller

Turism och resande i upplevelsesamhället
Bengt Sahlberg, 2004

180kr 190kr 90kr

P 2001:10

Tyska turister i Sverige

Forskning och studier som ger ökad kunskap om tyska turister.
Dieter K. Müller, Robert Pettersson, Peter Fredman, Christine Lundberg, Bodil Frey, Maj-Britt Hansson, Dennis Bederoff, 2001

120kr 127kr 60kr

P 2001:9

På Resande Fot

23 forskare skriver om turism och upplevelser
Sellin & Partner Bok och idé AB, 2001

130kr 138kr 65kr

P 1998:1

Kungar, katastrofer och kryddor

Om en världsomspännande industri – turismen
Bengt Sahlberg, 1998

225kr 239kr 120kr

Detta är ett urval av ETOURs publikationer, fler finns på ETOURs webbplats [www.etour.se] under Publikationer. Där kan du göra din beställning. Moms och frakt tillkommer på samtliga priser.